

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-213

27.3.2023

If Skadeforsikring NUF

Ansvar

Én eller flere egenandeler – har foretaket opptrådt ansvarsbetingende?

Den 24.3.17 oppstod det en skade på kjøretøyet til sikredes nabo (motparten). Skaden oppstod som følge av at sikrede hadde startproblemer på sin bil og lånte startkabler av motparten. Sikrede koblet startkablene fra sin bil til motpartens bil feil, slik at motpartens kjøretøy kortslettet. Motparten meldte skaden under sikredes bilansvarsforsikring. Foretaket avslo kravet under henvisning til at skadesituasjonen ikke var omfattet av bilansvaret. Foretaket dekket så i 2022 skaden under sikredes innboforsikring (ansvar) med fradrag for egenandel. Videre dekket foretaket deler av påløpte kostnader sikrede hadde i forbindelse med domstolsbehandling av tvister som oppstod etter skaden (rettshjelpsdekning). Foretaket trakk også her en egenandel. Sikrede bestred at foretaket kunne trekke to egenandeler. Videre anførte sikrede at foretaket var ansvarlig for sikredes øvrige tap som følge av at foretaket først etter flere år besluttet å dekke skaden under innboforsikringen (ansvar). Sikrede mente dette var uaktsomt av foretaket. Foretaket fastholdt at det kunne trekke to egenandeler fordi det var tale om to forsikringstilfeller. Videre bestred foretaket at det forelå grunnlag for å holde det erstatningsansvarlig for sikredes økonomiske tap i forbindelse med domstolsbehandlingen av spørsmålene i saken. Nemnda kom til at det skulle trekkes to egenandeler, én egenandel i oppgjøret under hver av dekningene. Nemnda kom videre til at foretaket ikke utviste uaktsomhet ved ikke å informere sikrede i 2017 om at han hadde en ansvarsforsikring under innbodekningen som kunne komme til anvendelse.

Saksfremstilling

Saken gjelder antall egenandeler ved dekning under ansvarsforsikring og rettshjelpsforsikring etter skade på en bil, og spørsmål om foretaket er ansvarlig for tap som følge av at foretaket ikke opplyste om ansvarsforsikringen tidligere i hendelsesforløpet.

Sikredes innboforsikring for perioden 11.3.17 til 28.4.17 har ansvarsforsikring med følgende punkt om egenandel:

VILKÅR – INNBOFORSIKRING

(...)

B Ansvarsforsikring

(...)

B.6 EGENANDEL

Sikredes egenandel er 4 000 kroner ved hvert skadetilfelle.

Sikrede hadde videre forsikring for rettshjelp både under innboforsikringen og under motorvognforsikringen. Vilkårene om egenandel fremgår av de generelle vilkårene:

VILKÅR – GENERELLE VILKÅR

(...)

16.4 Egenandel

Egenandel kr 4 000 med tillegg av 20% av det overskytende. Det trekkes bare en egenandel for hver tvist selv om det er flere parter på samme side. Annen egenandel kan være angitt i bransjevilkåret og gjelder da foran ovennevnte egenandel.

Sikrede skadet 24.3.17 motpartens bil da han koblet startkablene fra sin bil til motpartens bil feil, slik at motpartens kjøretøy kortsluttet. Skaden var lavere enn motpartens egenandel, og motparten meldte derfor skaden under sikredes bilansvarsforsikring. Foretaket avsto kravet under henvisning til at skadesituasjonen ikke var omfattet av bilansvaret. Da sikrede nektet å betale kravet fra motparten tok motparten ut forliksklage mot sikrede. Sikrede ble pålagt ansvar for skaden. Motparten begjærte utleggsforretning, og det ble besluttet å utleggspant i sikredes bankkonto. Sikrede reiste deretter søksmål, men dette ble ikke tatt til følge av domstolene.

Sikrede fremmet klage til Finansklagenemnda mot motpartens foretak og eget ansvarsforetak i 2020/2021. I forbindelse med behandlingen av klagen på at sikredes eget forsikringsforetak ikke ville dekke skaden under bilansvarsforsikringen, anførte foretaket at det ville dekke selve skaden under innboforsikringen som en del av ansvarsdekningen.

I 2022 fremmet sikrede krav om dekning for utgifter til rettshjelp i forbindelse med domstolsbehandlingen. Etter at dette spørsmålet ble behandlet av sekretariatet for Finansklagenemnda, erkjente foretaket å dekke deler av kravet under innboforsikringens rettshjelpdekning. Foretaket har trukket egenandel under både ansvarsforsikringen og rettshjelpforsikringen.

Sikrede anfører at foretaket kun kan kreve dekket én egenandel. Foretaket kan altså ikke kreve én egenandel under rettshjelpsforsikringen og én under ansvarsforsikringen. Sikrede anfører videre at foretaket er ansvarlig for sikredes økonomiske tap i forbindelse med domstolsbehandlingen av spørsmålene i saken fordi det ikke varslet om dekning under innboforsikringen på et tidligere tidspunkt.

Forsikringsforetaket fastholder at det kan trekke to egenandeler fordi det er snakk om to ulike forsikringstilfeller. Foretaket bestrider at det har utvist noen form for uaktsomhet i skadeoppgjøret. Det er ikke grunnlag for å holde foretaket ansvarlig for kostnader som sikrede har pådratt seg i rettsprosessen mot bileier på bakgrunn av alminnelige erstatningsrettslige regler.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket har rett på å trekke to egenandeler og om det er erstatningsansvarlig for sikredes tap i forbindelse med den rettslige behandlingen av skaden på motpartens bil.

Nemnda ser først på spørsmålet om foretaket kan trekke to egenandeler i erstatningsoppgjøret.

Sikrede påførte 24.3.17 motpartens bil en skade pga. feil bruk av kabler. Skaden var ikke omfattet av sikredes trafikkforsikring, men foretaket aksepterte å dekke skaden under ansvarsdekningen i sikredes innboforsikring. Foretaket gjorde fradrag for den avtalte egenandelen under oppgjøret. Nemnda forstår saken slik at det ikke er skjedd noe oppgjør under trafikkforsikringen, og at egenandelen under denne forsikringen ikke er relevant for oppgjøret.

Sikrede har samtidig fått dekning for rettshjelp under rettshjelpsforsikringen, også her med fradrag for egenandel.

Vilkårene for innboforsikringen (ansvar) fastslår at "Sikredes egenandel er 4 000 kroner ved hvert skadetilfelle.", jf. pkt. B.6 (IBO1-7). Formuleringen "hvert skadetilfelle" refererer til hvert

forsikringstilfelle under ansvarsdekningen, dvs. hver skade som påføres en tredjemann. Det skal derfor trekkes én egenandel i oppgjøret for skaden på motpartens bil.

Vilkårene for rettshjelpsdekningen fastslår at foretaket trekker "Egenandel kr 4000 med tillegg av 20% av det overskytende. Det trekkes bare en egenandel for hver tvist selv om det er flere parter på samme side." jf. pkt. 16.4 (GEN2-4). Egenandelen her gjelder "hver tvist". I rettshjelpsforsikringen utgjør tvisten forsikringstilfellet, slik at løsningen i utgangspunktet tilsvarer ansvarsforsikringen med en egenandel for hvert skadetilfelle. Forsikringstilfellet under de respektive forsikringene refererer imidlertid til de skader som er dekket under den aktuelle forsikringen, slik at det her foreligger ett skadetilfelle i form av et ansvar under ansvarsforsikringen og en tvist under rettshjelpsforsikringen. Det skal derfor trekkes én egenandel i oppgjøret under hver av dekningene.

Sikrede anfører videre at foretaket utviste uaktsomhet ved ikke å informere sikrede i 2017 om at han hadde en ansvarsforsikring under innbodekningen som kunne komme til anvendelse. Nemnda forstår sikrede slik at han mener foretaket på eget initiativ burde vurdert om skaden var dekket under innboforsikringens ansvarsdekning allerede i 2017.

Flertallet, Trine-Lise Wilhelmsen og Alexander Venås, bemerker til dette spørsmålet:

Forsikringsavtaleloven har ingen regler om at foretaket har plikt til på eget initiativ å vurdere om et inntruffet tap er omfattet av sikredes forsikring. Derimot har loven regler om at sikrede har plikt til å melde fra om et inntruffet forsikringstilfelle i fal. § 4-10 og frist for å melde krav mot foretaket i fal. § 8-5. Det følger derfor av forsikringsavtalelovens system at sikrede skal melde sitt krav hos foretaket når forsikringstilfellet har inntruffet, og at kravet kan prekluderes om det ikke meldes. Uten en slik melding fra sikrede har foretaket ikke noe selvstendig ansvar for å vurdere dekning. Sikrede meldte aldri noe krav verken under trafikkforsikringen eller under ansvarsdekningen i 2017. Foretakets kunnskap om et forsikringstilfelle kan ikke likestilles med melding om dette, jf. Rt-2014-1272, som gjaldt spørsmålet om krav på uførepensjon under en kollektiv forsikring var meldt til foretaket. Forsikrede mente meldefristreglene måtte tolkes utvidende slik at kravet måtte anses som meldt hvor forsikringstaker – som handlet på vegne av foretaket – kjente til forsikringstilfellet. Flertallet mente at hverken ordlyden i de aktuelle meldefristbestemmelsene, deres formål eller forarbeider ga grunnlag for utvidende tolkning slik at kunnskap var tilstrekkelig til at kravet var meldt til foretaket. I denne saken var det imidlertid ikke anført at foretaket hadde utvist uaktsomhet, og retten uttaler seg heller ikke om uaktsomhet. Flertallet mener derfor Rt-2014-1272 ikke løser spørsmålet om foretaket kan bli erstatningsansvarlig fordi omstendighetene tilsa at foretaket burde vurdert dekning på eget initiativ. Spørsmålet er om det forelå slike omstendigheter i denne saken.

Sikredes motpart meldte skaden i 2017 under egen trafikkforsikring, men mottok først avslag som følge av at kravet var under den avtalte egenandelen. Motpartens foretak ba deretter sikredes foretak om å erkjenne ansvar under trafikkforsikringen. Sikredes foretak bestred at bilansvarsloven kom til anvendelse. Konklusjonen på diskusjonen mellom forsikringsforetakene i 2017 var at skaden falt utenfor bilansvarslovens anvendelsesområde. Den fremlagte kommunikasjonen mellom foretakene sier ingenting om at motparten ville fremme et krav mot sikrede på annet grunnlag, og sikredes foretak ble heller ikke gjort kjent med at motparten deretter rettet erstatningskravet direkte mot sikrede.

I forbindelse med behandlingen av kravet under rettshjelpsforsikringen ba foretaket 20.1.22 sikrede om å melde inn skaden under ansvar – innbo, slik at foretaket kunne vurdere om dekningen kom til anvendelse. Sikrede meldte kravet 21.1.22. Foretaket svarte klager 3.2.22:

I den innboforsikring du hadde på skadetidspunktet hadde du en ansvarsforsikring som kan dekke det rettslige erstatningsansvaret du kan komme i overfor andre. Egenandelen under ansvarsforsikringen er 4 000 kroner. For å komme i et rettslig ansvar må du ha handlet uaktsomt. Utifra de opplysningene som er mottatt i saken legger vi til grunn at det var tilfellet når du koblet startkablene feil. Skaden vil da være dekket under din ansvarsforsikring.

Denne fremgangsmåten er i samsvar med systemet i loven som beskrevet ovenfor. Foretaket var ut fra den fremlagte dokumentasjonen verken involvert i eller orientert om den etterfølgende saken mellom sikrede og motparten. Sikredes krav om dekning under rettshjelpsforsikringen ble meldt til foretaket først etter at rettsprosessen var over. Flertallet kan derfor ikke se at det er noe grunnlag for uaktsomhet hos foretaket under behandlingen av saken i 2017.

Mindretallet, Merete Anita Utgård, bemerker:

Mindretallet er samd i resultatet, men finn det naudsynt å kome med ein særmerknad kva gjeld grunngjevinga i spørsmålet om foretaket på eige initiativ skulle ha vurdert dekning under sikra sin ansvarsforsikring. Mindretallet er samd i fleirtalet si framstilling av systemet i lova med meldeplikt, som blir stadfesta i Rt-2014-1272. Mindretallet er imidlertid ikkje samd i at det ved sidan av dette systemet er rom for ei aktløysevurdering der spørsmålet er om foretaket likevel på eiga hand skulle ha vurdert dekning. Det er akkurat dette spørsmålet Høgsterett uttrykkeleg drøfta og svarte nektande på i nemnde høgsterettsdom.

Rt-2014-1272 gjaldt krav om uførepensjon under ei kollektiv forsikring. Arbeidsgjevar til sikra, som foretaket skulle identifiserast med, hadde klar og omfemnande kunnskap om den sikra sin sjukdomstilstand, som var skadetilfellet. Sikra hadde ikkje meldt noko krav, men hevda at arbeidsgjevar sin kunnskap var tilstrekkeleg til å sjå krav som meldt. Høgsterett drøfter dette og legg til uttrykkeleg grunn at kunnskap om forsikringstilfellet ikkje er nok, og at ein ikkje har ei aktivitetsplikt til å på eige initiativ om den sikra har dekning under ei forsikring. Det blir også uttalt at "En slik ordning ville for øvrig sette hele lovens system til side".

Formuleringane til Høgsterett opnar ikkje for unntak. Utfallet i høgsterettssaka var tap av uførepensjon, og det må per definisjon må seiast å vere alvorleg og inngripande for den sikra. Arbeidsgjevar var profesjonell, hadde kunnskap og det å gjere sikra merksam på sine rettar ville vere ei lite byrdefull handling. Når unntak i ein slik situasjon ikkje ein gong blir teke opp, så betyr det at regelen som Høgsterett legg til grunn om at foretaket ikkje har noko sjølvstendig aktivitetsplikt til å vurdere dekning, er særdeles sterk. Når Høgsterett har slått fast at eit selskap uansett ikkje har noko plikt til å på eige initiativ vurdere dekning, så kan ikkje mindretallet sjå at det rettsleg sett er relevant å drøfte kva kunnskap eller oppmoding foretaket i hverande nemndssak hadde til å vurdere dekning. Det er akkurat det Høgsterett svarte nektande på. Ei slik drøfting undergrev den regelen som Høgsterett slo fast i Rt-2014-1272; det opnar opp for at unntak er mogleg der Høgsterett ikkje opnar opp for unntak.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).